

DISPUTATIO THEOLOGICA, ^{XVII} ^{XXII.}

De
VOTO JEPH-
THÆO,

E
Jud. XI. vers. 30.

Quam
ADJUVANTE SPIRITUS S. GRATIA,
P R Æ S I D E

JOH. CONRADO DANNHAW-
ERO, SS. Theol. Doct. & Profess. ordinario,
Conventûs Ecclesiastici Præsides & Capituli

Thomani Decano,

Solemniter

IN ACADEMIA ARGENTORATENSI
examinandam sistet

JOHANNES SCHÆVENIUS,

Marsberg. Westphal.

IN AUDITORIO MAIORI.

☉ (☉) ☉

EDITIO NOVISSIMA *A prioribus, longè correctior.*

ARGENTORATI,

Literis FRIDERICI SPOOR.

ANNO M DC XC.

A. III. 54

a. XXIV. 14.

II. diss. A
14

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

JOHANNES SCHNEIDER

THEOLOGUS

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

JOHANNES SCHNEIDER

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

JOHANNES SCHNEIDER

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

AD HONORVM S. SPIRITUS & GRATIAE

PROOEMIUM.

Vemadmodum DEI ho-
minumque hostis acerrimus Sa-
thanas, coelestem veritatem mul-
tis aliis in partibus, *affectavit* (Ter-
tulliani phrasi utor) *emulanter ex-*
primere: Serpentis astutiam mu-
tavit in peniæ dolos: Noachi cata-
clysmum in diluvium Deucalio-
nis: Simsonem in Herculem *τρισέληνον*: comam Samsonis
in capillitium Ciris: nubem itineris Israëlitici ducem in
nimbum Deorum capita ambientem, (quem olim prin-
cipum quoque *ἁπωθέωσιν* gentilitiam hiantium, *adulatio*,
& hodiè pictorum *licentia* sanctorum capitibus affinxit,
auctoribus *Lips. ad lib. 1. Annal. Tac. & Dempster. ad Rosin.*
Antiqv. Rom. lib 1. pag. 68.) Ita coelitus mandatam Isaaci
immolationem *ἀρχαῖος* ille *ἀνθρωποκτόνος* in crudelem
ac homicidam religionem deformavit, & hominum sim-
plicitate abusus immanis atque truculentæ *ἀδοργίας* ex-
empla inter gentes designavit ipsi crudelitati horrenda.
Non repeto Euripidis Iphigeniam, cui mactandæ, ut Isaa-
co aries, cerva fuit succedanea. Non commemoro sa-
crilegam Chartaginensium barbariem, quos ab im-

mani avθρωποθωρια ad cineres usque urbis supremos per-
 tinaci, adeò revocare non potuit Persarum Rex Darius,
 apud *Justin. lib. 19.* ut nihilo post fervidius in viscera sua sæ-
 vierint, nihil morati vel ipsorum Sacerdotum crucifixio-
 nem, de quâ *Tertull. c. 8. Apolog.* Non ascribo quæ A-
 mericanæ historiæ Scriptores de Mexicanis & præcipue
 Mechoacanis prodidere, à quibus dæmon, id quod civi-
 bus fuerat charissimum, sponsas, liberos speciosos in victi-
 mam sibi cædi postulaverat. Non addo quæ è variis au-
 ctoribus de hoc eodem argumento concinnavit *Lactant.*
l. 1. de fals. relig. cap. 21. Illud horrore silentii obsignan-
 dum non esse censeo, quod in auditionis horrorem resi-
 gnarunt ipsæ S. literæ, de feralibus in *Molochi* reverentiam
 parricidiis, quorum in illis creberrima mentio. Lex de
 sacrilegio tam præsioso tam fenesto vitando extat *Levit. 18*
12. & c. 20. 2. Quod quale fuerit, & cui Deastrorum sa-
 crum nondum planè inter interpretes convenit. Rabbi-
 ni nonnulli apud *Drus. ad loc. Lev. diffic. cap. 62 & Selden. l. 1.*
Syntagm. de Diis Syris cap. 6. traductos tantum pueros per
 ignem contendunt, atque sic illi Deo initiatos & febru-
 atos. Seldenus vult & maectatos crematosque fuisse, per-
 suasus sequentibus testimoniis *Psalms. 106. 37. 2. Reg. 16. 3.* si
 conferas *Josepb. l. 9. Antiq. cap. 12. Jer. 7. 31. cap. 19. 5. Ezech.*
16. 20. cap. 23. 37. Sap. 14. 23. cap. 12. 5. & 6. *Paulus Fagius* Mo-
 lochi idolum concavum facit, eque septem conclavibus
 constituit, Seldeno tamen non satisfacit. *B. Lutherus Ly-*
ranum secutus in gloss. ad *Jerem. 7. vers. 31.* ritum illum his
 verbis depingit: *Der Abgott Moloch / war ein ehern*
Bild / inwendig voller Blut / dem sie ihre Kinder in die
Arme legeten / und verbranten / und die Priester mit
Waz

Paucken und Schellen klungen / daß die Eltern der Kinder Geschrey nicht hören solten / & ibid. Also mag Tophet ein Drummel-Hauß oder Drummel-Kirche heißen ꝛ. *Oecumen. in Act. 7.* hunc Molochum putat fuisse Mercurium, *Cajetanus Priapum*, plerique Saturnum illum τεκνοφάγον. Adeant Seldenum, qui majores sitiunt crateres. Hujusmodi κακοζήλια, sacrificii Abrahamici, ut Diabolo disseminatore in gentilismum propagata fuit, ita dolendum est ad populum Dei, imò Christianum quoque eandem dimanasse. Pudet ipsum *Cornel. à Lapide in Comm. ad cap. 22. Genes. ejus*, quod *Cassianus memorat lib. 4. cap. 27. & 28.* de Abbatis *Mutil* obedientiâ, *cujus* (verba sunt *Cornelii*), *ardore cæcus*, *filium octennem ex mandato sui senioris in profluentem abjicere voluit*, & addit *Cassianus hoc institutum Deo sic placuisse, ut continuo seniori revelatum fuerit*, hâc enim obedientiâ *Abraha Patriarcha opus implevisse*. Vix dubium est, *Jephtam* fortissimum Judicem & belli sacri fulmen, Abrahamum in admirando illo fidei experimento, imitari voluisse, cum filiam tanquam victoriæ precium, victimam Deo fecit. Scelestum illud votum fuit, scelestior executio. De quo facto *Jephtæ* cum constitutum nobis sit nonnihil differere, verba ipsa Textus primùm, unâ cum variis paraphrasibus exhibebimus.

JUDICUM XI. vers. 30.

וידר יפתח נדר ליהוה: ויאמר אבד נתון תתן ארתי בני עמון
 בירי: והוזה היוצאת אשר יצא מדלתי כותי לקראתי בשובי
 בשלום מבני עמון יהיה לי הוזה העלי תיהו עולתי:

LXX. Interpret.

Καὶ ἤυξατο Ἰεφθαὶ εὐχὴν τῷ Κυρίῳ, καὶ εἶπεν. Ἐὰν παραδίσεις τῷ Θεῷ μοὶ τὰς υἱὰς Ἀμμὼν ἐν τῇ χειρὶ μου. Καὶ ἔσται ὁ ἀκπορευόμενός τις ἂν ξέλθῃ ἐκ τῶν θυρῶν τῆς οἰκῆς μου, εἰς ἀπαντησὶν μου ἐν τῷ ὄπισθῳ μου ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἀμμων, καὶ ἔσται τῷ Κυρίῳ, ἀνοίσω αὐτὸν ὄλοκαύτωμα.

Vatulus.

Votum vovit Domino dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas: quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae, mihi que occurrerit revertenti cum pace à filiis Ammon, cum holocaustum offeram Domino.

Tremell. Junius, Piscator.

Vovens autem Jiphtach votum Jehovæ dixit, cum omninò tradideris Hammonitas in manum meam. Uti que erit, quodcunque primum egredietur foribus domus meae obviam mihi, quando revertar cum pace ab Hammonitis, erit inquam Jehovæ, aut offeram illud holocaustum.

B. Ariemontanus.

Vovitque Jiphtach votum Domino, & ait: si dando dederis filios Hammon in manu meâ: & erit egrediens, quod egressum fuerit è foribus domus meae in occursum meum, in redeundo me in pace à filiis Hammon, & erit Domino, & ascendere faciam illud ascensionem.

Versio Vulgata.

Votum vovit Domino, dicens: si tradideris filios Ammon in manus meas: quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae, mihi que occurrerit revertenti cum

cum

eum pace à filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino.

B. Lutherus.

Und Jephthah gelobet dem HERRN ein Gelübde / und sprach: Gibst du die Kinder Ammon in meine Hand / was zu meiner Hausthür heraus mir entgegen gehet / wann ich mit Frieden wiederkomme von den Kindern Ammon / das sol des HERRN seyn / und wils zum Brand-Opffer opffern.

TRACTATIO.

§. 1. Cum Votum sit Ens Relativum, justam nos εἰκονομίαν instructuros arbitramur, si de relationis hujus primum Subjecto, deinde Termino, denique Fundamento utriusque egerimus.

SUBJECTUM, JEPHTAH VOVENS.

§. 2. Is, qui votum edidit, fuit I. Ratione nominis JEPHTAH. Hebraicè יפתח, id est, aperiet: oppidi cognominis fit mentio Jos. 15. 43. Ominosum nomen. Erat enim Jephthah cum seras captivitatis, tum libertatis januam referaturus, ipse tyrannidis Ammoniticæ obex. II. Ratione generis Galaadites, & consequenter Manassæus Jos. 17. 1. διὰ τὴν πατρῴαν ἀρετὴν, verba sunt Josephi, δυνατός. III. Ratione Matris, δι' ἐρωτικὴν ἀποθυμίαν) iterum Josephi verbis utor ἐλ. 5. antiq. c. 9.) ἐπαχθεύσης ὑπὸ τῆς πατρὸς, erat יפתח בן שון υἱὸς γυναικὸς πόρνῆς, LXX. ein Huren-Kind / Luth. IV. Ratione qualitatatum animi זכור חיל δυνατός. ἐν ἰσχύι ein streitbarer Held. V. Ratione fortune, laribus manu publicâ, ut colligere est ἐν. 7. expulsus, extorris

in illis scholis natitarunt. I. Votum e. g. manus cereæ pro restitutâ manu, nuncupatum alicui sanctorum esse latriam propriè dictam, & eadem ratione fieri votum Deo & Sanctis. Ita *Cajetan. in Thom. 2. q. 88. art. 5.* II. Votum exhiberi formaliter Deo sub ratione voti: Sanctis solum materialiter, sub ratione promissionis nudæ, quasi dicat Hagiolatra, ego promitto B. Virgini calicem, id est, promitto Deo, me præstiturum quod virgini promisi. III. Votum esse cultum religiosum, sed non latriam. Vota, ait, *Bellarmin. l. 2. de monach. cap. 14.* verè fiunt sanctis, sed ut sancti sunt, id est, ut excellentissimo modo participant Dei naturam & gloriam, sed non eadem ratione fit votum Deo & Sanctis. Deo (*l. 3. de sanct. beat. cap. 9.*) promittitur in signum gratitudinis erga primum principium, & proinde illa promissio est cultus latriæ: at sanctis promittitur aliquid in signum gratitudinis erga mediatores & intercessores.

§. 5. Nobis semel definitum est votum terminari ad solum DEUM. Negamus igitur 1. religiosum cultum esse, quo sanctis vovetur, quia est *ἰδὲ ἀποβουεῖα*; 2. voveri sanctis ut amicis Dei; nam eadem ratione posset dicere Uxor Marito se amare alium virum, non quâ virum simpliciter, sed quâ amicum Mariti. 3. voveri debere iisdem ut Diis participativè, sic enim sequeretur, quod absurdissimè *Marsennus* concessit apud *Sixtin. Am. pag. 290.* quemlibet hominem ut imaginem DEI posse religiosè coli.

§. 6. Negamus deinde esse latriam, votum in sanctos terminatum. Etenim exhibebitur illis aut primò & *κατ' αὐτὸ*, aut secundariò propter Deum. Si illud, jam in-
B
ter

ter Deum & sanctam nihil intererit. Stultè *utrum magis est? donum? an altare quod sanctificat donum* Matth. 23, 19. Sanctus? an Deus sanctificans? Si hoc, non erit latria. Utamur enim telo ipsius Bellarmini l. 2. de imag. sanct. cap. 4. §. dicit aliquis. De essentiâ vera latria est exhiberi propter se: latria enim dicitur summus cultus, qui debetur vero Deo, ut primo principio omnium rerum. Implicat autem contradictionem exhiberi summum cultum primo principio & propter aliud. Nam si primo principio, non ergò propter aliud. Si propter aliud, non primo principio.

§. 7. Negamus tertio ex praxi, votum exhiberi Deo formaliter, B. Virgini materialiter. Nam usus invocandi sanctos, ait, Dominicus d. 1. l. supra cit. aliam pretere a rationem præ se fert. Hanc enim cum quis vovet virgini, aut D. Petro, aut D. Jacobo peregrinationem vovet formaliter Deo talem honorem Divo exhibendum. Non inquam hoc pacto vovet, quò religiosus, dum ait, præposito, voveo Deo quod ero tibi obediens; sed voveo virgini & voveo Petro. Quin etiam religiosi unâ cum Deo componunt sanctos, dicentes, promitto obedientiam & B. Virgini & B. Dominico. Negamus quartò Sanctis voveri posse religiosè, quemcunque tandem modum commiscaris, ob rationes §. 5. redditas.

FUNDAMENTUM VOTI JEPHTÆ

I. ex parte acceptantis.

§. 8. Fundamentum cui relatio votiva innititur, aliud est ex parte ejus qui vovet, aliud ex parte ejus cui vovetur. De hoc prius de illo mox. Ex parte itaque ejus qui vovetur, requiritur, ut in omni promissione accepta-

tio.

110. Absque hac fuerit, tam promissio facta non est, quam
 emptio nulla est sine venditione. Requirit hoc ipsum in
 re non dissimili lex divina *Lev. 19. 5.* quam hunc in modum
 reddidit B. Lutherus. *Wann ihr dem HERRN
 wolt Dank-Opffer thun / so solt ihr opffern / das ihm
 gefallen k̄nte. Das ist / machts / wie Er's gebeut /
 nicht wie es euch d̄ncket oder gefället nach eigener Un-
 dacht / ꝛ.* Equidem in Hebræo habetur *לרצון*
לרצון LXX. ut sit placabilis. Vatabl. ad voluntatem
 vestram Ariam. pro voluntate vestrâ, Tremell. Nobis
 tamen religio est à B. Lutheri versione hic discedere, adju-
 tis præsertim illo Canone, quem *Cornel. à Lapid. obser-*
uavit can. 25. in pentateuch. *Hebrai nomina nunc activè*
nunc passivè accipiunt. Ut timor dicitur tam is quò ti-
 memus, quam is, qui timetur, *Genes. 31. 42.* Jam votum
 Jephthæum ex parte termini sui nullum est, quia verum
 non est acceptari à Deo cultum, qui scelere adimpletur,
 id, quod mox demonstrabitur.

DE FUNDAMENTO

ex parte ejus qui vovit.

I. Ratione Cause impulsivæ ac effi- cientis.

§. 9. Causa impellens voti Jephthæi fuit hinc Ze-
 lus vindicandæ justitiæ & asserendæ libertatis, illinc metus
 periculi quod imminebat. Prælium ille antequam con-
 fereret, pacem maluit prudenter: cum non tam *Ciceronis,*
 quàm ipsius justitiæ vox sit, *ad alterum illud disceptandi ge-*
nus, quod est per vim tum demùm confugiendum, si uti prio-
ri, quod est per sequestram disceptationem non possis. Du-

plici igitur legatione ad Regem hostem missa, percontatur primum causam belli, & cum injustam accepisset, prudenti apologiâ crimen à se, Dei iudicium contestatus, in hostem transcribit. Obtentui ducebat hostis antiquam & pænè oblivione consopitam injuriam; eam refellit Jephthe, tanquam *πρόφασις* 1. *falsam*, confer Deut. 2. 19. 17. 2. *contradictoriam*, si argumentatus. Quæ quis habet à Deo suo ea justè possidet. Id si verum est: vicerunt Israelitæ, quorum felicitatem divinis auspiciis fulgentem, regiones, quas possederant, ultrò secutæ sunt. Si falsum, cecidit causa Ammonita, ut qui sub sceptro suo videat terras vectigales, quas injustè possideat. 3. *iniquam & vaniloquam*, utpote quæ invadat jus longâ temporis præscriptione munitum. Ita Tacitus lib. 6. *Annal.* veteres, scribit, Persarum ac Macedonum terminos & possessa Cyro & Alexandro per *vaniloquentiam* reposcebat Ariabanus Parthorum Rex à Tiberio. Consulendus hîc Hugo Grot. l. 2. *de jur. bell. & pac. cap. 4. n. 2.* Denique cum fabulam surdo, & jocum mortuo dixisset, ad novissima descendit, & votum emittit, de quo nostra dissertatio instituta est.

§. 10. Id hîc, antequam ad alia progrediamur dispiciendum est, *an causa impellens, adeoque auctor hujus voti fuerit Spiritus Sanctus?* Largiamur primum permissione divinâ votum hoc editum, directâ, si Augustino credimus *quest. 49. in b. l. ad populi sui παιδαγωγία*, significantem sic Deum diligere humanum genus, ut (quod Jephthe fecerat) unigenitum filium sit morti traditurus. III. nullam fuisse aut immanitatem aut humani sanguinis delectationem, quam blasphemè Deo Manichæi imputant, teste August. *loc. cit.* si vel maximè impulisset Jephtham

tam

tam ad concipiendum votum de immolatione filiae. Quia ipse ut *Dominus* (non solum custos, quod Magistratus nomen est) vitæ absoluto jure, etiam innocentissimum hominem planè in nihilum redigere, nedum vitâ privare potest. Quia 2. ut *Judex* de stipendio peccati morte ejus speciebus ac instrumentis sic disponere potest, ut eam per quemcunque libuerit, irrogare, eumque à communi lege, de homicidio, individuali dispensatione, eximere queat. Est equidem homicidium, in genere moris, ut loquuntur Scholastici, peccatum. Sed si Deus juberet, non esset homicidium in genere moris. Non solvere quod debes, culpa est, sed si creditor, quod debuisti, acceptum ferat, jam non amplius debes.

§. II. Caterum, ut ista largimur, ita accepimus illam, quàm *Serarius* q. 17. in cap. 11. *Jud.* pag. 239. nostræ sententiæ substernit *ἄσθεσι*. *Cum ἀνθρώπου θυσία sit per se vetita, & cum Dei natura q̄ pugnet legibus eam suscipere vovere aut velle nemo potest, nisi ad eam certo minime q̄ dubio inspiratu divinitus invitetur.* Atqui verò, *Hipponensis* iterum *Episcopi* verba sunt, *Abraham Verbum Dei habuit, Jephthah non habuit*, quanquam idem pater de hoc argumento dubitanter sentiat *l. 1. de C. D. c. 21.*

§. II. *Dices*, habuisse verbum Dei, fuisse divinitus instinctum idque colligi 1. *Ex eventu.* Victoria consecuta, fuit à Deo. Ergò ad medium ab eodem fuit principio, cum verba ita sonent, ut intelligatur id ipsum à Deo factum, quod *Jephthæ* rogaverat. 2. *Ex populi universi & filie intellectu*, quæ sic judicavit voto *Jephthæ* victoriam esse acceptam ferendam v. 36. 3. *Ex officio collati Spiritus*, qui non tantum fuit Spiritus fortitudinis, sed & religionis

& cultus pii Deoque grati excitandi auctor, cum sit idem ille, qui fuit in Gedeone & Othoniele, hinc argumentum. Spiritus pietatis non potest consistere cum voto impio. Spiritus Jephthæus fuit Spiritus pietatis. Ergo 4. ex absurditate. Quia aliàs iste Spiritus fuisset otiosus, neque præclarum quid valde gesisset. Nam aut solius transitus causa fuit aut victoriæ. Si illius, quid id magni fuisset? Si hujus, meritò etiam existimandus causa ejus fuisse, quod inter transitum & victoriam interponitur. 5. *Scripturae S. testimonio.* Jephthæ nusquam in Scripturis temeritati accusatur, sed potius ob fidem commendatur. 1. *Sam.* 12. 11. *Hebr.* 1. 32. Jam quod ex fide factum est, auctorem habet Sp. S. hæc Serrarius.

§. 13. Quæ ut sunt solutu facilia, ita respondemus ad I. nondum liquidò constare, votum illud fuisse medium victoriæ. Nam si וְיָמִין in sensu plusquamperfecto expones, uti quidem exponi posse, ille ipse Jesuita, qui cum nobis res est, fatetur, *quest.* 13. Jam non medium victoriæ, sed antecedens ipsius illa ipsi Spiritus fuerit, retrotrahendum ad vers. II. Hanc, si quæ esset, plagam potius accepero quam ut dicam Augusto illi gloriosæ victoriæ templo aditum divinitus per parricidalem januam perstructam. Confer quæ ad similem præteriti Hebræi expositionem in voce וְיָמִין *Genes.* 2, 2. annotavit post *Sixt. Am.* 1. 2. pag. 305. *Rivetius* Exerc. in Gen. 12. sit verò simplicius, ut loquitur Serrarius, & textui convenientius interponere votum irradiationi spiritus & victoriæ, respondebit tamen non solum *Martyr.* pag. 140. comm. h. l. sæpè post peccatum commissum consecutam victoriam, Davidem post adulteriū cepisse Urbem Rabbath Ammon: Aaronem postquam deliquit

liquisset Num. 20. 21. vicisse Num. 20. 21. sed etiam par *Ser-*
rarii Domin. à Soto l. 6. de just. & jur. quæst. 2. p. m. 224. art. 3.
Quod in historiâ præmittitur, videlicet Spiritus S. factus est
super Jephthæ, neque ad voti emissionem neque ad ejus solu-
tionem est referendum, sed ad id, quod divino zelo animatus
Ammonitas Dei hostes adortus est. Fuerit igitur hoc vo-
 tum medium victoriæ antecedens, non causale & impe-
 trans. Ad II. hanc esse superstitionis naturam, ut eventus
 ascribat causæ ut causæ, pluviam monacho proficiscenti
αὐτοχρησία ventum inusitatius favientem, quam in populo
 nuper Idololatræ, in puella vix ratione, nedum volun-
 tatis divinæ cognitione fati imbutâ facilius reperias, quâ
 nobis contrarium persuadeas, qui ad legem & testimo-
 nium provocamus. Ad III. *Chaldeum* paraphrasten hunc
 locum exponere de *Ruach geburetha* sive de spiritu forti-
 tudinis: quem si ad spiritum religionis etiam extendas,
 nullis id nostris ingratis facies, neque tamen quicquam
 obtinebis. Vel enim donum administrans intelliges vel
 sanctificans. Si illud, potuit illud, tam stare cum facto
 impio, quàm stetit cum simulatione Jehu, quem Scriptura
 Sacra asserit & fraudulenter & studiosè egisse 2. Reg. 10. il-
 lud, quia simulavit, hoc, quia idololatriam Baaliticam ex-
 tirpavit. Si hoc, tam iterum consistere potuit cum pec-
 cato inadvertentiæ ac imprudentiæ, quàm potuit cum po-
 lygamiâ in sanctissimis patribus. Exemplum Gedeonis
 causam prodit non juvat, quem constat per *ἑλεθρησκειαν*
 Ephodem apparasse. Ad IV. non leve quid fuisse aut exi-
 guum, heroicam fortitudinem & infelicitatem incredibi-
 lem, quibus donis Jephtham Spir. S. ornavit: non deinde
 sequi, si Spiritus causa fuit transitus & victoriæ, ut etiam
 inter-

inter-

interjacentis medii auctor extiterit, cum vix tam justum bellum esse possit, tam felix victoria, quam non comitata fuerint nonnulla, quorum justitiæ illum πάρεδρον (apud Platon. l. 12. de LL.) pudorem non pigeat. Nihil honestius, quam innocentibus parcere, quos ἔκ ἀδικημάτων ἀλλ' αἰτύχημα in belli fortunam conjecit. Atqui verò in justissimis etiam bellis, sæpè innocentes juxtà cadunt, ad V. In loco Samuelis non tam judices, quam Deum ob miraculosas liberationes laudari: adde limitationem à Syracide cap. 46, 13. ὅσων (quorum & quatenus) ἔκ ἐξεπόμενου ἢ καρδία, καὶ ὅσοι ἔκ ἀπιστίας ἀπὸ κυρίου. In Epistolâ ad Hebræos fides Jephthæ commendatur, non quâ, quod voverat, servavit, sed quâ in Deum relatâ nixus potentissimum hostem aggressus est. Juvat ascribere verba Corn. à Lap. in h. l. ex Chrysof. Theoph. & Abulens. collecta, nota secundò Apostolum hic propriè & primariò non texere catalogum Sanctorum V. T. sed tantum laudare & proferre heroes fidei, qui per fidem heroicam opera ediderunt. Nam alioqui constat Jephthæ latrocinio, Samsonem & Rahab fornicatione, alios aliter peccasse. Si inoffensum à vitiis (ait Ambros. Apol. Dav. l. 2.) inter tot lubrica hujus seculi curriculum peregissent, de dissens nobis occasionem infirmioribus existimandi eos cujusdam sanctioris & divinæ naturæ fuisse.

§. 14. Ad causam efficientem porrò etiam pertinent illa ut communia actionum humanarum, ita etiam promissionis votivæ principia, potestas, scientia, voluntas. Potestas hic juris intelligitur, cui opponitur impotentia ejus, quem leges aut vovere aut certè irrevocabiliter vovere prohibent, e.g. puella marita Num. 30. Quo in loco Cornel. à Lap. eâ parte noster est, quâ per puellam omnem

omnem virginem, puberem æquè ac impuberem nondum nuptui datam intelligit, idque rectè. Fac enim Patrem non posse in irritum revocare vota filia jam maturæ, tum minorem potestatem habebit quàm gener, & plus in eum contulerit, quàm habuerat, poterat enim maritus quod Uxor voverat retractare. Dissentit illà parte, quæ negat legem hanc nisi ipsò naturæ jure, esse merè positivam, ceremonialem aut forenses: veretur enim ne quis Pater è cœnobio filiam revocet, aut refigat illud Papale decretum, cum *puella in raptum consenserit, non posse videri raptam.*

§. 15. Alterum principium est *scientia intellectus*, tanquam consilii, illi opponitur, quæ multiplex est, ignorantia & dolus. Nam hic quoque si dederit causam actui e.g. si votum non concepisses nisi fraus intervenisset, scientiam oppugnat. Scientiæ hujus actus est deliberatio, quàm in votis omnes requirunt. Sed hoc insuper quæritur, *an plena deliberatio sit ad votum necessaria?* Lessius respondet l. supra cit. dub. 1. qui aliquid vovit, is si post votum se aliquid aperiat, quod antea latebat, vel quid novi eveniat, quod ille suo voto prudentum judicio non videtur voluisse comprehendere, ad illud non tenetur, ut si vovisses peregrinationem, intereà viæ redditæ essent infestæ latronibus. Annihilat igitur Lessius votum quod à plena deliberatione profectum non est. *Domin. à Soto* l. 7. quæst. 1. art. 2. p. m. 220. ait deliberationem bifariam intelligi posse 1. ut opponitur subreptioni motui scilicet subitaneo. 2. quatenus nihil quod deliberari poterat omittitur: hanc posteriorem negat esse necessariam: ratio: quia labores & difficultates, quæ sunt in religione nunquam sa-

(187) 308
dis-citra experientiam percipiuntur. Quare si cuncta es-
sent perpendenda, nullum simplex votum religionis citra
rei experientiam obligaret.

§. 16. Tertium vovendi principium est voluntatis
tanquam reginæ actionum, *liberum ἐκείσιον*. Cui metus
& violentia opponitur. *Metus* ratione subjecti, vel is est,
qui etiam in constantem virum (de quo *Arnise*, l. 3, de jur.
connub. cap. 3. §. 9. num. 15.) caderet, si scilicet periculum sit
ὑπὲρ ἀνθρώπων, vel qui inconstantem ac effœminatam
tantum percellit. *Violentia* vel Physica est vel legalis. Il-
la actum imperatum & loco motivam cogit, hæc ut in ul-
trò volentes & quasi condescendentes in actionem impe-
ratam vim non exercet, ita repugnantem affectum vio-
lenter cogit cum iniqua est. Utriusque coactionis ex-
emplum annotavit *B. Lutber*: Tom. 2. Jen. germ. pag. 381.
in relatione ad Comites Mansfeld. de Florentinâ ab Ober-
weyman moniali. Ubi inter alia hæc adjicit: Ich sags
abermal / GOTT wil nicht gezwungen Dienst ha-
ben / Ich sags zum dritten mahl / Ich sags hundert
tausend mahl / GOTT wil kein gezwungen. Dienst
haben.

§. 17. Ad votum nostrum Jephthæum hæc ut appli-
cemus, fuit illud quidem profectum ab homine potestate
vovendi prædito, fuit etiam *ἐκείσιον* & liberrimè conce-
ptum, sed imprudenter, quæ imprudentia ut vero simile
est ignorantia fuit rei non plenè satis deliberatæ, antece-
dens voluntatem, causa voti quod editurus non fuisset si
singulas animo perpendisset circumstantias, attestante la-
mentatione secutâ. Causa autem voti per accidens, ut
absentia naucleri, naufragii.

FUN-

FUNDAMENTUM VOTI JEPHTHÆ *ex parte materiae seu objecti.*

§. 18. Quod *Materiam* voti in universum attinet, de eo inter omnes convenit, *Voti materiam* non esse vel *Rem aut naturaliter necessariam* aut *impossibilem*. Stupidus enim esset, ait *Dom. à Soto*, qui se voveret aut aliquando aut nunquam moriturum. Cæterum possibile aliquid dicitur *bifariam*, vel ut præstes, vel ut etiam sit in potestate tuâ. Fieri namque potest ut aliquid præstes, quod tamen non sit in tuâ potestate, ut donarium è re non tuâ. Non illud solum possibile hic requiritur, sed & alterum, idque ex præscripto legis divinæ, quæ non vult Deo voveri, quod nostrum non est, utpote immolationem primogenituræ Num. 18.17. Eadem vult in voto pauperis æstimari, quantum ille posset reddere Lev. 27, 8. Utrovis modo impossibile est votum nunquam peccandi, quia & præstare non potes, & actuum tuorum Dominus non es. Hinc sequitur liberrima Dei dona, Deo litari non posse, quale omnino est votum perpetuæ virginitatis, quam frustra sis si divino auxilio nixus fastuosè præsumas. Id enim est propriè tentare Deum, in re aliquâ suscipiendâ niti auxilio divino speciali, quale ipse non promiserat. Æquè impium est intuitu misericordiæ divinæ peccare, ac intuitu potentiaæ divinæ contra naturam niti. Hinc *B. Lutherus* Tom. 2. Jen. germ. in epist. ad *Leonh. Koppen* pag. 231. scribit: Unmöglich ist / daß die Gabe der Keuschheit so gemein sey / als die Klöster sind / & paulò pöst, dein ist's nicht / Jungfrau seyn / wider eingesezte Natur / sondern wie Paulus sagt i. Cor. 7. Es ist eine Gottes Gab. Wie ich

ich nun keine Gottes Gab kan geloben / so kan ich auch
keine Keuschheit geloben / & ibid. Sonst / wann un-
möglich Gelübde gültig / so möchtest du wohl geloben ei-
ne Mutter Gottes zu werden / Vide Dn D. Gerhard. tom.
de conjug. §. 494. 524. & suffragia patrum §. 538.

§. 19. Liqueat deinde *materiam voti non esse rem per se malam ac illicitam*, cujusmodi fuit illud Judæorum votum Actor. 23. 12. qui se, ut Decii pro patriâ, pro superstitione, fami mortique devoverunt. Ideò enim noluit Dominus offerri mercedem prostibuli & pretium canis, id est, cinædi (ut rectè observavit Taubm. ad Cirin. vers. 69. cui addantur licet, quæ de canis appellatione notavit Laur. Ramirez. ad l. 4. Mart. epig 53.) Deut. 23. 18. etiamsi voto nuncupatum esset. Erat enim merces ista res per se illicita, quicquid tandem ogganniunt turpissimæ rei patroni non puriores Azorius l. 3. instit. moral. cap. 21. Greg. de Valent. tom. 3. disp. 5. quæst. 6. quorum λεπτὰ μισγία cum solidè explanaverit D. Meisn. part. 3. Philos. Sobr. s. 1. cap. 6. quæst. 3. non opus est actum agere: ut nec illud hic explicandum arbitramur, turpiterne faciat solum meretrix, quod sit meretrix, annon etiam turpiter accipiat, cum sit meretrix. Viderint de lege 4. §. sed & quod meretrici ff. de condict. ob turpem caus. qui id unicè agunt. Constat III. *Materiam voti non esse rem indifferentem*, quia 1. quod licitum est voto impediri non debet, quæ ratio est D. Balduin. l. 2. de cas. consc. cap. 8. cas. 6. quia 2. nemo promittit alteri, quod novit ei gratum non fore: Deo autem gratum non est, nisi quod per se bonum est. Becan. in opusc. de vot. q. 4. voveris e. g. te nunquam ingressurum domum Petri, id fieri non magis Deo gratum est, quàm omitti. Less. dub. 7. §.

40. IV. certum est, *materiam voti non esse rem vanam, le-
diculam, ineptam*, quia non solum res invisæ Deo litanda
non est, sed nec res in accepta, utpote ad ejusdem gloriam
religiosè non faciens, *Dom. à Soto l. cit.* Hujusmodi sunt
vota de pariete non aspiciendo, aut quod à Francisco fa-
ctum memoratur, de pediculis ex veste in sinum reponen-
dis, formicis in viâ colligendis, ne pedibus ambulantium
contrectarentur.

§. 20. Duo potissimum hîc disceptantur, 1. *an votum
materia possit esse majoris boni impedimentum?* 2. *an præ-
ceptum?* primum negant Pontificii communiter & o-
mnium quasi calamo *Bellarmin l. 2. de monach. cap. 14. §. ex
quo perspicuum.* Ratio illorum hæc est, quia votum
semper debet esse rei melioris quàm oppositi: ut, cum
melius sit dare eleemosynam, quàm non dare, illud voto
sponderi potest non item hoc, quia tale votum remotam
injiceret bono majori. Huc refert etiam *Less. l. 2. cap. 40.
dub. 7. §. 45.* votum de non amplius concipiendo voto.
Atque hinc illi probant, matrimonium absolutè voto pro-
missum non esse validum, etiam si qui vovit continere
non possit, quia impediatur majus bonum, calibatatum, *Be-
can. q. 4. §. 5.* Nobis ut verum est majoris boni impedi-
mentum perperam voveri, non tam ex illâ ratione, quàm
Jesuitæ afferunt, quàm ex ipsius Salvatoris nostri effato
Matth. 15. 5. Marc. 7. 12. *Qui locus incompletam habet
sententiam, fortassis, ut opinatur Beza in not. ad h. l.* quia
Christus voluit ipsa traditionis verba recitare: in quo ci-
tationis genere prætermitti non rarò solent, quæ sunt o-
mnibus nota, sicut Jcti particulam legis proferunt, lecto-
res ad totam legem inspiciendam ablegantes. Ideò sup-

plementum addidēre interpretes ex Matth. 12. 5. ἀνοήτιος ἐστὶ
 innocens est, vel erit, legi de honorandis parentibus satis-
 fecit. *Loci ipsius, sententia* vel est 1. *activa*, δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ
 ἐμῆ ὠφελῆθῃς h. l. quicumque dixerit munus, quodcumque
 est ex me, tibi proderit, q. d. (verba sunt B. Luth. in gloss.
 marg.) lieber Vater / ich gebe dir's gern / aber es ist
 corban, Ich lege es besser an / daß ich's Gott gebe / danu
 dir / und hilfft dich auch besser / vel 2. *Passiva*. Munus
 est, quocumque à me iuvari posses. Est enim ὠφελείας τὰ
 ἐκ τινὸς iuvari à quopiam re aliqua, q. d. jam dum Deo con-
 secratum est, quo tuæ inopiæ subvenire potuissem. Et sic
 non malè conferas cum *Martinio in Lex.* istam formulam
 deprecatoriam, cum nostrâ illâ vernaculâ **Gott helff**
 dir / vel 3. *Interrogativa*. Munus, quodcumque est ex me,
 tibi proderit? id est, ut exponit *Maldon. in h. l. an sit ibidem,*
quod Deo consecrare destinavi prodesse tibi poterit? minime,
quin potius obesset, quia rebus sacris abuterere, vel 4. ὀρκισι-
 κῶς, q. d. munus si à me iuvaberis, id est, juro per munus
 (qualia juramenta usitata Matth. 23. 16.) fore ut nunquam
 à me iuveris. Ex Philone traditionem habent, qui usitatam
 apud Judæos fuisse εὐχὴν ὠφελείας seu *votum beneficentiae*
 prodidēre. Verba Philonis hæc sunt: Ἐπί δ' οὖν τὴν φύσιν
 ἀμικτοὶ καὶ ἀκοινῶνῆτοι δι' ὑπερβολὴν μισανθρωπίας γαγονότες,
 ἢ καὶ ὑπ' ὀργῆς ὕια χαλαπῆς δεσποίνης ἐκβιασθέντες, ἔραω τὴν
 ἀγριότητα π. 58 ντα τῶν ἡθῶν, οἵτινες ἔφασιν οὐ μὲν ἀπέβου,
 ἢ ὁμόφορον ἔξιν τὴν δεινά, ἢ πάλιν τῷ δεινῷ μὴ ἔξιν ὠφελείαν
 τινα, ἢ παρ' ἐκείνῃσι λήψεσθαι, καὶ μέχρι τελευτῆς. *Quam-*
cunq; explicationem elegeris, id semper habebis, Serva-
torem improbasse illa vota, quæ impedirent melius bonū
de honorandis parentibus: atq; sic improbasse, ut diceret
 ejus-

ejusmodi astorgos ἀνορθῶν detrahere quasi divinæ legis ma-
 jestati & auctoritati. Hæc ut vero sunt veriora, ita falsum
 est, quod inde conficere laborant Romanenses votum de
 conjugio ineundo esse melioris boni impeditivum. Quid?
 quod ipse cœlibatus præsertim in incontinenti sit maximi
 boni sæpè impeditivus salutis scilicet æternæ, cujus spem
 sibi, ustus subinde, illo ipso suo nefario laqueo præcludit.
 Imò si verum est, quod jactare ausus est *Salmeron in Epist.*
Pauli rom. 13. disp. 9. p. 36. majoribus periculis animæ obno-
xios esse laicos, quàm monachos. secularem vitam similem
esse mari in quo laici magnâ tempestate navigant, religiosi
contra in portum recepti tranquillè agunt, laici erunt in sta-
tu perfectiori: cum major virtus sit, quæ circa magis ar-
dua versatur.

§. 21. Altera quæstio est, *an solum opus bonum inde-*
bitum (consilium) num præceptum quoque & debitum ca-
dat sub votum? *Becan. de vot. qv. 4. §. 7. certum est, scri-*
bit, laudabiliter aliquid posse voveri Deo, ad quod præcepto
naturali & positivo obstringimur, & per tale votum induci
non dum vinculum. Nam sicut creditor potest pluribus titu-
lis se ad idem obstringere. Gemina atque simillima habet
Less. dub. 7. §. 46. quanquam §. 49. nolit vota præceptorum
esse tam propriè vota, quàm vota consiliorum. Zanch. l. 1.
Tract. Theol. cap. 18. q. 1. in tert. præcept. negat hujusmodi
promissiones propriè esse vota; fatetur esse veteris voti
duntaxat renovationes.

§. 22. Nos, ea quæ antea debentur propriè voveri
 posse, duobus exemplis comprobamus, quorum primum
 est Jacobi Patriarchæ. Erit mihi Jehova in Deum Gen.
 28. 20. Ut ei esset Jehova in Deum, præceptum fuit, ni-
 hilo

Nilominus cadit sub votum confer de hoc voto Luth. tom. 4. Jen. germ. pag. 157. Dices, per votum ex non debitore fieri debitorem E. quod vovit non prius debuit. Resp. 1. etiam ratione præcepti posse aliquē esse non debitorem, (non quidem quoad substantiam actus sed) quoad speciē & circumstantias, e.g. præcepti de dandâ eleemosynâ debitorum sumus, ut ædificemus nosodochium, fundemus collegium, dotemus pauperulam. 2. sumus debitores ad solvendum actum, sed non ad ligandam faciendi potentiam, ut debitor ad solutionem tenetur, non item ad iuramentum de satisfaciendo.

§. 23. Alterum exemplum *Baptismus est*, votum omnium fidelium commune quo quis profitetur se renunciare Satanae & adhærere Christo. Ad hoc, stante universali Dei vocatione, omnes obligamur. Ergo datur aliquod votum præcepti negantibus Jesuitis Less. dub. 6. Becan. q. 3. Soto l. 6. q. 2. art. 3. hoc esse propriè votum, os obtundit D. Petrus 1. 3. 21. cum baptismum vocat ἐπερώτημα, bonæ conscientia, ἐπερώτημα notat 1. demonstrationem seu ratiocinationem apud Sext. Philos. in pyrrh. l. 3. 13. ἀπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ τῆτον ἐρωτῶν τὸν λόγον & Cic. l. de fat. Sic enim interrogant, si fatum tibi est, ex hoc morbo convalescere. 2. Examinationem & examinati probationem. 3. Per Metalepsin certam responsionem. Nihil enim usitatius, quàm ἐρωτηματικῶς proponi, quæ certò asseverare & respondere volumus Gen. 13. 8. Ezech. 22. 2. quo quidem sensu verbum Dei appellatur Eccles. 33. 4. ἐρώτημα δῆλον B. Luth. sine flare Rede. 4. Orationem & interpellationem activam quia interrogato dicere licet Abba pater, nunquid ego sum filius tuus? Matth. 16. 1. cap. 15. 23. 5. stipulationem & pactum reci-

reciprocum, responſionem, der Bund eines guten Ge-
wiffens / Luth. tanquam respexerit Apostolus ad interro-
 gationes catechistarum, quæ respectu baptizantium sunt
 interrogationes, respectu baptizatorum responſiones, cu-
 jus rei exemplum extat Act. 8, 37. eundem ritum ex tradi-
 tione illustrat Corn. à Lap. in h. l. hâc de causa cum scribit
 olim in baptismo fidem Christianam professuri in cælum su-
 spiciebant, ac manus dextras in altum erigebant, adhibito
 jure jurando coràm testibus: ac jusjurandum manu baptiza-
 ti subscriptum, ejusq; annulo obſignatum in tabulas refere-
 batur. Ita intellexere patres, qui baptismum σφραγίδα
 ἀνεπιχειρητόν, ut Basil. ἀροφθόνα, εἰ ἐχουσαν καὶ ἀπόδειξιν ut
 Oecum. pactum cum Deo initum, ut Greg. Nazianz. ap-
 pellarunt. Repete, quid interrogatus sit, ait Ambros. l. de
 iis, qui myst. init. c. 2. recognosce, quid spoponderis, renun-
 ciasti diabolo & operibus ejus, mundo & luxuria ejus ac vo-
 luptatibus: tenetur vox tua non in tumultu mortuorum, sed
 in libro viventium. Has significationes omnes ad baptis-
 mum, qui applicaverit, nihil ille in fidei analogiam pecca-
 verit. Placet tamen præ reliquis ultima, quæ ipsum ba-
 ptismi actum exprimit, credis? credo, renuncias? renun-
 cio. Quod est illud ipsum ἐρωτηματι relativum, id est in-
 terrogatio cum responſione. Quæ verba cum non nudè
 asserant, sed etiam promittant aliquid Deo, votum consti-
 tuunt. Datur igitur aliquod votum de præcepto jam
 ante debito, ὁπερ ἔδει δείξαι.

§. 24. Jam ad materiam voti Jephthæi ut redeamus
 continetur illud his verbis:

וְהָיָה חֵירוֹצַח אֲשֶׁר יִצַח מִדְּלֹתַי בֵּיתִי לְקָרְאָתִי

D

Et

Et erit egrediens, quod egressum fuerit è foribus domus
meae in occursum meum.

Tria hinc perpendenda sunt τὸ τί? τὸ πὸθεν? τὸ διὰ τί?
Quod τὸ τί attinet, ellipsin agnovit vulgata & Vatablus:
cum interposuere *quicumque primus* in Mascul. *Quod-*
cunque primum in neutro *Trem. Jun. Pisc.* secuti *Josephum*
I. 5. c. πᾶν ὅτι καὶ πρῶτον αὐτῶ &c. Rectè id quidem. Nam
aliàs quicquid è domo egressum fuisset, canis, asinus, pu-
ellæ comites &c. macianda fuissent. Id quod, optimus
voti interpret, eventus, non admittit, confer *Martyr.* in
h. l. Est igitur objectum voti τὸ primum egrediens,
ἀόριστον, indefinitum ac ut Logici loquuntur descensu dis-
junctivo explicandum, vel hoc, vel illud, vel istud &c.
τὸ πὸθεν? De ostiis, de foribus domus meae, διὰ τί? ἵνα
in occursum meum, non duntaxat bruta ac mutua, sed
etiam gratulatoria, blandum, deliberatum, qualis est eo-
rum, qui primam gratiam inire cupiunt: sic enim hæc
vox accipitur *Exod. 4, 14. 2. Reg. 5, 26. Genes. 19, 1. Prov. 7, 15.*
Adeoqve homines etiam, & implicite filiam sub voti sui
generalitate complexus est. Id namqve ex iudicio *Jeph-*
thæ fuit objectum voti, quod fuit objectum sacrificii.

§. 25. Cæterum fuit hoc votum conceptum *L. de re*
impossibili quatenus filiam non exclusit. Quam enim pa-
triam potestatem *Galli* apud *Ful. Caf. l. 6.* & *Romani* non-
nulli *Cassius, Fulvius, Horatius* freti lege quadam 12. *Tabb.*
ad necem usqve extenderunt: quam sopitam revocari o-
portat *Bodin. l. 1. de Republ. cap. 4.* pessimo exemplo, eam
dudum restrinxerunt *πλάκωσι μώσεως* *Deut. 21, 19.* damnavit
natura, cujus præscripto *Judex* affectu occupatus esse non
debet (cum hoc valore fieri non possit ut delictum adæ-
que-

que-

quætur pæna. Is verò non potest non esse nimius in patre
 ad hoc extremæ ultionis genus descendente. Denique in
 ipsa *lex civilis* patriam potestatem in pietate, non atrocitate
 collocavit. Ulpian. l. 2. ff. ad Corn. de Sicar. II. *De re per se*
illicitâ, utpote ordinata ad seu parri - seu homicidium.
 Quod adeò averfatus est in sacrificiis Φιλάνθρωπος Deus,
 ut pro primogenitis precium, pro hominibus bestiam ali-
 quam succedaneam maluerit. III. *De re majoris boni impe-*
ditivâ. Impedit enim prolem è filiâ sperandam in frau-
 dem promissionis divinæ Exod. 23, 26.

FUNDAMENTUM VOTI JEPHTHÆI Ratione FORMÆ.

§. 26. Forma generalis est ipsum voti genus PRO-
 MISSIO, quâ distingvitur votum in Univerfum 1. *A desi-*
deriis & optatis, quale illud est Matth. 21, 9. Hosanna filio
 Dei. 2. *A precibus*, quæ in latina lingvâ vota non rarò no-
 minantur. In græcâ, ait Bellarm. l. 2. de mon. cap. 14. non
 idem significant εὐχή & προσευχή illa notat votum, hæc o-
 rationem. Id verò si demonstraverimus perpetuò non
 obtinere, non parùm nostrâ intererit. Perpetuò non
 obtinet, quia Græci distingvunt inter εὐχὰς ἀπλῶς & ἰμ-
 ποεμας, quas *Persius* preces *emaces* vocat. Sat. 2. quod per
 vota Diis quasi precium exauditionis rependatur conf. *Ca-*
saub. ad ill. loc. prima significatio reperitur Jac. 5. 15. Valet
 hæc observatio ad retundendam Jesuitarum cavillationē,
 quâ ex *Euseb. l. 13. præpar. Evang. cap. 7.* contendunt proba-
 re, jam olim vota sanctis nuncupare moris fuisse. Verba
 Eusebii hæc sunt: ὁθεν καὶ ἐπὶ ταῖς θήκας αὐτῶν ἔθος ἡμῖν πα-
 ρείναι, καὶ αἰς εὐχαῖς παρὰ ταύταις ποιεῖσθαι. Hinc vota Sanctis
 facta,

Ita. Id quod in mente Eusebio nunquam venit: sed illud, ad sanctorum monumenta preces recitari solitas. Magis adæquatum nomen voti est ὑπόσχεσις παρὰ τὸ ὑπόσχεσθαι. Spondisse, ὅτι ὁ ὑπόσχόμενος βάρβιτινὸν ἑαυτὸν ἐπέθετο. III. *A nudo proposito.* Nam perfecta promissio proposito superaddit intentionem se obligandi & jus suum in alterum transferendi, adeoque similem effectum habet cum alienatione domini. Ut verum amplius non sit, quod *Seneca* habet l. 5. de benef. io. *quæ lex ad præstandum nos, quod promissimus, obligat?* Confer *D. Chemnit.* part. 3. Ex. Conc. cap. 8. p. 52. accuratè votum à proposito distinguentem, adde è *Grot.* l. 2. de jur. bell. & pac. cap. II. tres promissionum gradus. *Juris Canonici* hæc de re præsentis est sententia, quæ extat l. 3. decret. tit. 33. cap. 3. *Cum ex quadam minutione nimio fuisses mortis pavore perterritus hæc verba protulisti. Non diu hic morabor, proponens in animo, quod religionis habitum aliquando esses suscepturus. Tibi igitur respondemus, si plus non est in voto processum transgressor judicari non poteris, si non impleas quod dixisti.* IV. *A lege,* quæ invitum etiam imò & ignorantem obligat: quia (quæ ratio *Becani* est) cum quis inteliigit à Viro fide digno legem promulgatam esse, tunc sine dubio obligatur: at non obligatur vi verborum istius viri. Ergò vi promulgationis solenniter factæ. Obligatur igitur ante quàm sciret. Promissio contra non nisi scientem ac volentem ligat.

§. 27. *Forma specifica,* à termino & fine petita est, quod sit promissio Deo facta (adeoqve votiva) in holocaustum rei devotæ. Exprimatur illa his verbis:

יהוה יהוה והעליתיו עולה

De

De duobus plerique conveniunt 1. per π Lajovahi notari
 consecrationem aliquam Domino promissam. 2. per ve-
 haalithu Olah $\delta\lambda\omicron\kappa\alpha\upsilon\tau\omega\sigma\iota\nu$ notari ac immolationem sa-
 crificialem, ut in illis parallelis Lev. 14, 20. Job. 1, 5. Deut. 27,
 6. Mich. 6, 4. De $\sigma\upsilon\zeta\upsilon\gamma\iota\alpha$ verborum sollicitè semper fuit
 disceptatum. Prima *sententia* eorum est, qui verba illa
disjunctivè ac disparatè intelligunt, ad eum modum, quò
 vertit Tremel. *Erit Jebova, aut offeram illud holocaustum.*
 Quam explicationem primus excogitasse fertur R. David
 Kimchi vel potius ejus Pater Joseph. Pater meus Joseph, ait,
 enarrans hæc verba, dicit: Et, positum esse pro aut. Et e-
 rit Domino sanctitas, si non erit aptum ad holocaustum, aut
 offeram illud holocaustum si erit aptum esse hoc, hoc quidem
 per sacrificium, illud verò per cœlibatum, Neziræatum, &
 seclusionem middarke haholam à viis seculi. In eandem
 sententiam pedibus quasi discessere Lyran. è nostris Brent.
 in h. l. p. m. 42. Lucas & Andreas Osiandri ille in Paraphrasi,
 hic in margine textus, è Calvinian. Drus. ad diff. loc. judic.
 p. m. 278. & plures alii. *Secunda sententia* eorum est, qui
 verba illa eadem *copulativè* ac *subordinativè* intelligunt,
 idque rursus *vel in sensu conditionato* erit illud animal Do-
 mino consecratum, & si tale futurum est, ut legitimè in
 holocaustum offerri possit, immolabitur; quæ *Piscatoris*
glossa est. qq. in l. Jud. q. 64. vel in *sensu absoluto*, 1. γενικῶς
 Erit Domino. 2. ειδικῶς καὶ ἐξηγητικῶς. Ita erit Domino
 ut immoletur in sacrificium. Subscribunt huic interpre-
 tationi è Rabbinis & Patribus illi omnes, qui mactatam fi-
 liam contendunt, quorum totâ quasi nube chartam im-
 plevit Serran. q. 16. E Pontificiis idem modo nominatus
 auctor q. 14. Less. dub. 5. §. 35. alii. E Calvinianis Petr. Mar-

in h.l. p. 141. E nostris post *B. Luther. D. Balduin. l. 2. Cas. Confe. c. 8. c. 4.* Juvat ipsa *Lutheri* verba ascribere, quæ ille in marginem ad h.l. ascripsit, ad verba, wie er gelobet hatte. Man wil / er hab sie nicht geopffert. Aber der Text stehet da klar. So siet man auch beyde an den Richtern und Königen / daß sie nach grossen Thaten haben auch grosse Thorheit begehen müssen / zu verhüten den leidigen Hochmuth.

§. 28. Nos tertiam sententiam secuti, ut propriè vereqve maectatam filiam Jephthæ contendimus, ita pro voto purè copulativè concepto his pugnamus argumentis
 I. *Regulâ Logicorum*, Analogum stat pro suo significato famosiori ac principaliori. Nunc famosior & principalior tñ Vay significatio est copulare, secundaria se jungere. Ergò illa hîc nobis potior est. Si namqve ad significationes secundarias veniendum, æqvè proclive fuerit ratiocinativè ac disjunctivè exponere. Sape enim respondent Græcorum ὅτι, vel γὰρ, q.d. Erit Domino (quia, nam) in holocaustum offeram. Exempla affert *Drus. l. 2. de liter. Mosehevecal. c. 4. Esa. 64, 5.* ~~וַיִּשָׁחֵק~~ quia peccaveramus & *Ps. 108, 13.* ~~וַיִּשָׁחֵק~~ nam vanitas, confer. de iisd. lit. *Jac. Ebert. cap. 4.*
 II. *Naturâ Oppositionis.* Nulla disjunctio habet locum inter genus & speciem. Ratio, quia nec ibi oppositio locum habet. Esse Domino & offerri victimam Domino, habent se ut genus & species. E. nulla debuit interponi disjunctio. Rursus. Omnis disjunctio membrum unum ponit, alterum tollit. Dicamus igitur, Jephtha τὸ egrediens erat aut consecraturus. Ergò maectaturus, vel sed non maectaturus, Ergò consecraturus. Neutrobiquè consequentia bona erit. Fateor non rarò disjungi,

jungi, in quibus utrumque ponas licet e.g. Matth. 18, 2. Ubi
 sunt duo aut tres &c. non sequitur Christus est praesens du-
 obus Ergo non tribus. Sed in his hujusmodi τὸ ἢ aut co-
 pulativum sensum habet, aut disjunctivum ex hypothesis,
 Christus est praesens duobus, si tres non sint congregati:
 vel tribus si non duo soli. Ut recte sequatur, Christus est
 praesens duobus, supposito quod plures non adsint. Ergo
 non tribus. Item Christus est praesens tribus supposito,
 quod non duo soli congregati sint, Ergo non duobus solis.
 III. *Historia collatione.* Is sensus verior est, qui eo tempore
 quo scribebatur historia, fuit usitator. Sensus de voto ad
 immolationem fuit usitator sensu de voto coelibatus, im-
 mo hic fuit inusitatus & exemplis destituitur. Nam quae
 Romanenses pro se collegerunt, dudum radio veritatis
 dissipata sunt maxime ab Isaac Casaub. ad appar. ann. exerc.
 1. c. 22. & seqq. IV. *Eventus consideratione.* Tale intelligitur
 votum, cujus i. executio gravissimo, & supra quam in he-
 roe expectes, dolore Jephthaeum animum exulceravit v. 35.
 quod 2. ipse judicavit esse irrevocabile & incommutabile.
 ib. quod 3. ad anniversarium lessum puellas socias compu-
 lit, vers. 39.

Atqui verisimilius est hujusmodi votum extitisse de
 mactatione, quam de coelibatu aut alio aliquo sacro mini-
 sterio. Ergo. Nam I. ut dolorem senserit Jephthae ex ατὴρ νίας
 metu, tamen dolor tantus quantum hic describitur, nec
 in heroe maximo, nec in viro fiducia divina pleno, quae
 eum de suscipienda alia prole desperare non sinebat, praes-
 sumitur, emphaticè illum dolorem παρὰ θανάτου B. Luth.
 ad verb. wie beugest du mich / GOTT hat mich erhebet
 durch diesen Sieg / daß ich mein Haupt hoch und fröh-
 lich

lich aufrichtet. Aber du beugest mich / daß ich den
 Kopf muß niederschlagen mit grossen Herbelend //
 und solche hohe Freude zum tieffen Herbelend kehren.
 Ille vero alter dolor quia est ἐπενοθυσία summos etiam
 heroes percellit. Utut enim tam immanes fuerint non-
 nulli Manlii & Mesa 2. Reg. 3, 27. qui è regibus ac ducibus
 Popæ facti, è parentibus victimarii, natos regno juvenes
 pro tuendo regno trucidaverunt (quanquam de hoc po-
 steriori facto docti γνοῦμεν adhuc τάλαντεύουσιν) ut oculi ijs
 ad natorum funera non doluerint: fuere tamen Agame-
 mnonos & Hircani apud Joseph. l. i. bell. c. 2. quos σὺ γὰρ con-
 citavit ad συμπάθειαν.

*Quis Patrem nisi mentis inops in funere nata
 flere vetet?*

Deinde vulgare votum esse non potuit, quod redimi non
 posse iudicatum fuit, & fortassis illud ipsum anathematis
 seu cherem votum cujus mentio Lev. 27, 28. Denique si su-
 perasset puella, quid opus fuisset lessu anniversario & fe-
 riis quibusdam denicalibus?

§. 29. Quia verò adversam sententiam, qui tuen-
 tur non planè sunt inermes, ideò illorum quoque rationes
 nobis diluendæ sunt, depromptæ I. ex analogiâ similium lo-
 corum, in quibus τὸ Vav disjunctivè necessariò exponen-
 dum Genes. 26, 11. Exod. 1, 10. Hag. 3, 13. & quod evidentissi-
 mum Exod. 21, 17. quem locum optimus interpres Mat-
 thæus disjunctivè reddidit cap. 15, 4. ὀκακολογῶν πατέρῃ. ἢ
 μητέρα θανάτω τελευτάτω. II. Ex ipsâ voti declaratione v. 39.
 fecit ei sicut voverat quæ ignorabat virum. Quæ declaratio
 ait Piscator qq. in Jud. q. 69. prorsus inepta esset si verbo exe-
 cutionis voti intelligenda esset oblatio filie in boloc austum. III

Ex petitione puella, rogat illa moram duorum mensium, ut plangeret (non vitam, sed) virginitatem, v. 37. IV. *Ex illo ipso duorum mensium interstitio*. Intra quod tempus credibile est à Jephthâ in consilium vocatum Phineam aut alium Sacerdotem, qui non permisisset hanc mactationem, sed explicasset legem de voto solvendo Deut. 23. v. 21. aut redimi illud posse, si esset votum simplex aut si Cherem ad hostes tantum pertinere. Atque hinc vero est simile holocaustum in propriam mutatam in metaphoricam. V. *Ex anniversariâ confabulatione puellarum*, quam ad rem iuperstitem mansisse filiam oportuit. VI. *Ex personæ poventis sanctitate*, à quâ absit hoc scelus ut designarit.

§. 30. Respondemus nos ad I. distinguendo inter $\tau\omicron$ Vav interpositum vel rebus subordinatis vel disparatè oppositis: ibi disjunctivum habere sensum non potest, hic verò potest, loca adducta habent oppositionem Patris & Matris, Mariti & Uxoris, pulmenti & vini, adjungere se inimicis & pugnare. Nostro verò in textu Deo consecrare & immolare sunt $\upsilon\pi\alpha\lambda\lambda\eta\lambda\alpha$. Ad II. non majorem esse ineptitudinem, quàm v. 34. ad verba occursum filiae describentia adjicitur, non habebat liberos alios. 2. non describi puellam à tempore futuro, in quam rem damnata fit sed à tempore præterito qualis fuerit cum mactaretur, in exaggerationem tragœdiæ. Ideò & Dn. D. Gerb. Præcept. honoratiss. tom. de Conjug. p. 807. scribit posse illa verba etiam verti in plusquamperfecto non *cognoverat* illa virum. 3. A non cognoscere virum ad votivum cœlibatum non valere consequentiam. Siquidem $\tau\omicron$ non cognovit virum ponit actum non votum virginitatis, aut consuetudinem abstinendi à matrimonio, cujusmodi locutio est cum de

E

abste

abstemio dicere solemus non bibit vinum, id est, naturam abhorret. Ad III. Respondet *Petrus Martyr*, illud argumentum speciem habere, non robur. Nam si lugenda mors est, certè tum magis cum acerba ei conditio adjungitur. Erat quidem puella certo quodam tempore moritura, sed quod sine liberis obiret, id ei durum admodum videbatur. Et *Serrar. q. 16.* cum dicitur virginitatem deflesse, quid aliud est, quàm fuisse ei ipsa viâ chariorem liberorum procreationem, mortem fuisse minus molestam quàm orbitatem, eâ tempestate quâ sterilitas habita fuit. maledictio Exod. 23, 26. Deut. 7, 14. Gen. 30, 1. Sap. 3, 13. Nos breviter dicimus defletam esse virginitatem, sed non exclusivè. Ad IV. æquè credibile esse non consultum os Domini, quæ imprudenti etiam Josuam in transversum rapuit Jos. 9, 14. Nam si fuisset in consilium vocatum & commutatione quadam, propria holocaustis mutata in metaphoricam, malè diceret textus, Jephtham fecisse votum suum, sicut *voverat*. Ad risum quàm veritatem insignius est, quod ex *R. David in l. rad.* memorat. *Drus. ad diff. loc. jud. p. 283.* Non erat ibi Phinees ut laxaret votum ejus. Nam dixisset ei estimatione pecuniæ tu liberet. Dixit Phinees, ipse indiget mei; veniat ad me: Jephthah autem caput principum Israel, Egone ibo ad eum? In istâ contentione periit puella & ambo ipsi puniti fuerunt, Jephthæ, avulsione membrorum mortuus est, sicut dicitur, sepultus est in urbibus Galaad. A Phinees autem recessit Spir. S. sicut dicitur, & Phinees filius Eleazer sacerdos princeps fuerat super eos &c.

§. 31. Ad V. *μεγαλίαν ἰτηνὰ εἶναι*, ad lugendum an ad confabulandum exiverint puellæ sociæ? Demus *Sixt. Anam. 3, anti-barb. p. 614.* falsam esse. ὑποθέσιν τὸν ἀθεα-

ἀθεα-

à themate דת (unde דת draco , cui in Scripturâ S. tribuitur vox flexibilis) deduci , & assumamus quam ille porrigit radicem דת , ei tamen plangendi significatio non malè quadrabit , conspirante interpretum plerorumque harmoniâ , Chaldæus habet leallaah lebath. LXX. θρηνην. Vatabl. plangent. Vulgatus & plangent. B. Luther. zu flagen / nequicquam reclamantibus Tremell. Ariamontano, Piscatore. Confirmatur eadem interpretatio 1. *Ex suspecta* , quam substernit R. Kimchi hujus confabulationis auctor , *hypotheseos consideratione* , quasi segregata & seclusa alicubi fuerit miserrima virgo , quo singulis annis semel abiverint puellæ ad consolandum. Nam sic & immanior pater fuisset , quàm voverat , & imprudentior quàm debuerat : Voverit enim virginitatem ; num aut opus fuit , ut seorsim extra urbem habitaret ? aut tuta satis à venere esse potuit ab oculis paternis remotissima ? 2. *Ex vestigiis idolatricis* in Samaritanis longò post tempore residuis plantus testibus , de quibus hæc reliquit Epiphanius. hæc. 55. ἐν δὲ τῇ σεβαστῇ , τῇ πωλὲ σαμαρεία καλυμένη τὴν θυγατέρα ἱεφθάθ θεοποιήσαντες , ἐτι ταύτην τελετὴν καὶ ἔτι ἀγασιν. Ubi ἱεφθάθ sacrificium est , eodem interprete , hæc. 78. ἐν σικίμοις , τῆς ἄσιν ἐν τῇ νηυὶ νεαπόλει θυσίας οἱ ἐπιχώριοι τελέουσιν εἰς ὄνομα Ἰησ κόρης. Ab hæc origine profectum esse planctum Adonidis , conijcere licet ex iis , quæ de illo prodidit *Lucianus*. l. de *Syriâ* Deâ *Jul. Firmic.* l. de prof. error. c. 2. 8. 28. Cujus parentale carmen impurissimus ille veneris aquariolus & quasi proxeneta *Ovidius* , hunc in modum expressit l. 11. *Metam.*

-- -- *luctus monumenta manebunt*

Semper , Adoni , mei : repetitaq; mortis imago

E 2

Annua

Annua plangoris peraget simulamina nostri.

3. Ex ipsa contrariae explicationis acceptatione. Vox Thanah motat formaliter, donare, mercede conducere, ut notat Pagnin. in Lexic. at verò hanc significationem aequè aptaveris ad donativa lugubria, ac paracletica.

§. 31. Dices 1. τὸ Thanah significare narrationem Jud. 5. 11. 2. si lugendi significationem haberet debuisse constructui cum ἢ aut ἡN, sequi verò ἢ ante nomen filiae contra Syntaxin. Ita Pise. in schol. hujus loc. Respondeo ad prim. 1. à sensu alicujus vocis materiali uno ad materialem alterum non valere consequentiam: non sequi; Petrus ποιμαίνεσσι Ergò est ποιμὴν λαῶν ut ille homericus. Ei claves datæ sunt. Ergò jus dominii. 2. in loco Judicum τὸ ἡN posse etiam à Natan deduci. Sic enim exposuere LXX. ἐκεῖ δώσασσι δικαιοσύνας, ibi dentur justitiæ Domino, scilicet narrando ac deprædicando. Largiamur autem significari ibi latam narrationem, tamen hoc in loco eadem significatio non obtinet. Venerint enim puellæ ad consolandum, certè, præsertim in sexu illo, sine lacrymis id fieri vix potuit, cum παράκλησις præsupponat συμπάθειαν. Ad II. τὸ ἢ sapè poni pro ἡN ut 2. Sam. 3. 30. Jer. 40. 2. ut annotavit Druſ. l. 2. de lit. moscev. p. 38. Et si fastidias hanc responsionem, nihil absurdi esse, si dicamus in Dativo, venisse ad plangendum filiae Jephthæ, id est, in gratiam ac honorem filiae Jephthæ.

§. 32. Ad VI. non esse sanctorum retegenda verenda, sed nec pallianda vitia sunt, qui Jephtham peccasse *vovendo* censent, non *reddendo*. Ambros. l. 3. off. c. 12. sunt qui *reddendo non vovendo*; Nos Tertulliano l. 3. contra Marcion. cap. 4. subscribimus, peccasse & *vovendo* & *reddendo*.

Pisca

Piscatoris adhuc glossa superest de subintellecta conditione, si res occurrens sit idonea immolari: quam ex naturâ promissionis subintelligi debuisse fateamur. Sic namque à promissione non juratâ differt jurata, quod illa jus quidem concedat, sed sæpè conditionem involvat, quam negotii natura apertè requirit: Juramentum omnem etiam conditionem excludat, ut colligunt nonnulli ex Heb. 6, 17. Nobis autem vero simile non videtur, subintellectam à Jephthâ fuisse illam conditionem. Quid enim erat cur se tantopere cruciaret ob occursum filiaë, si sciret redimi eam potuisse animali mundo quovis alio. In fide quid senseris non quid dixeris cogitandum esse, monet Cicero: sed cum interni actus per se non sint aspectabiles, per ansas verborum, conjecturarum, ac signorum illæ nobis apprehendendæ sunt: Tot autem illa contra Piscatorem militant, quot ipsam *ἀνθρωποθυσίαν* probant, ut sunt, 1. historia illius temporis, quæ perpetuæ virginitatis votū ignorat. 2. Dolor Jephthæus. 3. Judicium Jephthæ de irrevocabilitate voti. 4. Iesus parentalium sociarum, 5. Vestigia idololatrica in Samaritanis residua.

§. 33. Ad FORMAM hujus voti pertinent etiam ejusdem *qualitates*. Fuit illud 1. *Ratione modi conditionatum* possibilitatis, ut loquuntur Jcti, casualis: si tradendo tradideris Ammonitas in manum meam &c. id est, si omnino vel certissimè tradideris, juxta regulam hebræorum, quâ finitum verbum regit suum infinitum ad majorè certitudinem & evidentiam exprimendam. 2. *Ratione actus ipsius* fuit votū vitiosum, retractabile & per *ἀδυνάτητος* declarationem & per vinculi obligatorii tanquam iniqui relaxationem, Dicere debuisset Jephthah ad occursum filiaë,

Non ego sum damnas, errores hostibus illos!
 Ut juris æterni, ita & Canonici hæc regula sunt c. si publicæ
 22. qv. 4. ex Concil. Tolet. 8. cap. 2. Tolerabilius est stultæ
 promissionis vota rejicere, quàm per inutilitatem promissorum
 custodiam exhorrendam criminum implere mensuram. c. in
 malis caus. § qq. ex Isidor. quod incautè vovisti ne facias c
 diffinitio ex concil. Elibert. c. 1. diffinitio incauta laudabiliter
 solvenda est, nec est prævaricatio, sed temeritatis emendatio.
 c. unusquisque ex Ambros. melius est non vovere, quàm vove-
 re id, quod sibi is cui promittitur, nolit exolvi. Non semper
 igitur promissa solvenda sunt omnia.

§. 34. Nullum illud votum fuit 1. Ex parte acceptan-
 tis, quia Deo gratum esse non potuit, quod in ejus legem
 impegit §. 8. 2. Ex parte cause efficientis profectum ex non
 plenâ deliberatione §. 15. & 17. 3. Ratione materia, quia
 conceptum de re impossibili, illicitâ, melioris boni suf-
 flaminativa §. 25. 4. Ratione formæ, quia imprudenter ac
 indiscretè editum, tum quia conditionem non subintelle-
 xit, quàm ipsius promissionis ratio subintelligi requirebat
 §. 32. tum quia sub confusâ generalitate vovit. Sunt enim
 nonnulla, ut Thomas scribit 2. 2. qu. 88. quæ non solum genere
 suo bona sunt, sed & in omnem eventum qualia sunt virtutis
 opera. Alia verò non solum mala in genere, sed & in omni
 casu, veluti illa, quæ sunt genere suo mala. Quorum ideò
 priora tutò quisque absolutè vovere potest: posteriora verò
 nullo pacto. Sed & alia præterea sunt, quæ etsi genero suo
 sint bona, & secundum hoc legitima voti materia, possunt ta-
 men in eventum exire sinistrum: tale fuit illud, quod Jephthe
 vovit. Fuit illud votum genere suo bonum utpote immolare
 Deo.

Deo. Veruntamen quoniam immolationis materia ab ipso non fuit præfinita, sed dixit, quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ eum holocaustum offeram Domino, votum prudenti caruit discretione. Et similia sunt indiscreta vota, cum sub notâ Universalitatis proponuntur, ut, voveo quicquid à me pauper petierit, porrigere. Nam forsari à te gladium petet ad patrandum homicidium, vel aliud quod largiri non decet. Ea propter hujusmodi vota in illis eventibus, quæ jure nature licita non sunt neutiquam obligant, hæctenus ille.

FUNDAMENTUM ratione FINIS.

Felix fuit contra Ammonitas in prælio successus. Hujusmodi vota militaria passim apud sacros & profanos auctores legas. Num. 21. 2. adde Serrar. q. 13. & Rosin. l. 5. Antiquit. c. 22. Non insuper hic habendum votum Clodovæi Francorum regis, qui cum averso numine contra Alemanos primùm pugnasset, post sublatis in cælum oculis Christianum se futurum vovit, si victoriâ potiretur: quâ impetratâ ad vocato Remigio Christo nomen dedit, atque Episcopo jam nominato hanc accepit admonitionem. Adora quod incendisti, incende, quod adorasti. D. Papp. bist. eccles. p. 59.

F I N I S.

Corollarium.

Verone sit consentaneum, quod arguatur Petr. Cunæus l. 3. de Rep. Hebr. c. 3. Melchise dechum Gen. 14. fuisse ipsum filium Dei? Neg.

Publica dum nostri per pulpita Clara Lycei

De Jephthæ voto differuisse iuvat:

Horrenda Exempli facies offertur iniqui.

E voto temerè filia casa jacet:

Abiete quàm præstat casâ indigitariet, ipsum

Quæ contra adsurgens audet abire polum,

Antichristi abies hæc est, quæ pessima mandat

Vota Dei verbo, vota inimica Deo:

Quæis animas Pharaon pol longè seviùs iste

Mactat, quam Jephthæ filia casa fuit.

Jephthæ vovens præcepit votum, impruacenter adimplet,

Nequiter at cogit Papa vovere malum:

Papa vovere malum cogit, quod iussa Jehovæ

Quod natura hominis, quod ratioq; vetat:

Iussa Dei invertit, malè pervertitq;: Jehovæ

Castæ & inops mens ac obsequiosa placet;

Sed recto sensu: nam nubere castius igne

Incesto, mala qui vel Sodomea fovet:

Id quod Romulidum testantur lustra nefanda,

Quæis immersa scateret pleraque rafa cohors:

Prætulit Ergo Sacer meritò pia jura Lutherus

Conjugii casti, iussa sequendo Dei:

Sic cum Mose etiam gazis & honoribus amplis

Ægyptei sanctam pauperiem ante tulit:

Sic quoque bisseis cum Christi fratribus omnè

Divinum humano prætulit obsequium.

Hæc tibi mens eadem, Claro cum Præside, Docte

Schæveni, siliquis sunt ea pisa tuis:

Hæcce pio promissis doctè in certamine, scitè

Hæc in suggestu promere pisa vales.

J. G. B.

F I N I S.

Coll. diss. A. 24, misc. 14